

Raudna looduskaitseala kaitse alt välja arvamise

VÄLJATÖÖTAMISE KAVATSUS

1. Sissejuhatus

1.1. Mida ja miks muudetakse

Ettepanek on kaitse alt välja arvata Raudna looduskaitseala, mis asub Viljandi maakonnas Viljandi vallas Raudna külas. Kaitseala pindalaga 30,1 ha, moodustati 1994. aastal linnustiku kaitseks. Hetkel kehtiv eeskiri on kinnitatud 1999. aastal. Kaitseala asub endises kruusakarjääris, mille pindala ca 18 ha ja sügavus 1,8 m. Kaitseala territoorium on rändepeatus-, pesitsus- ja toitumiskohaks paljudele linnuliikidele. Kaitsealale jääb kokku (osaliselt või tervenisti) 8 katastriüksust (eramaa 11,8 ha, munitsipaalmaa 9,1 ha, riigimaa 0,8 ha ja jätkuvalt riigi omanduses olev maa 8,4 ha). Kaitseala ja kaitseala linnustiku paiknemise skeem on toodud joonisel 1.

Ettepaneku tegemise ajendiks on LKS § 91 lg 1, mille kohaselt kaotavad kõik vanad kaitsekorrad (enne 2004 aastat kinnitatud kaitsekorrad) oma kehtivuse alates 01.05.2023. Sellest tulenevalt hindas KeA ala kaitse all hoidmise ja kaitsekorra uuendamise vajalikkust ning jõudis alljärgnevatel põhjustel järeldusele, et ala kaitsmise jätkamine pole otstarbekas.

Raudna looduskaitseala riikliku kaitse alt välja arvamise ettepaneku tegemisel on lähtunud kaitse planeerimise spetsialisti Meelis Suurkase poolt 2017. a teostatud vaatlustest; Pärsti valla üldplaneeringust, Raudna maastikukaitseala kaitse-eeskirja ekspertiisist aastast 1999 ning EKF Viljandi osafondi poolt 1996. aastal tehtud välitööde aruandest „Tähtsad linnupaigad Eestis“.

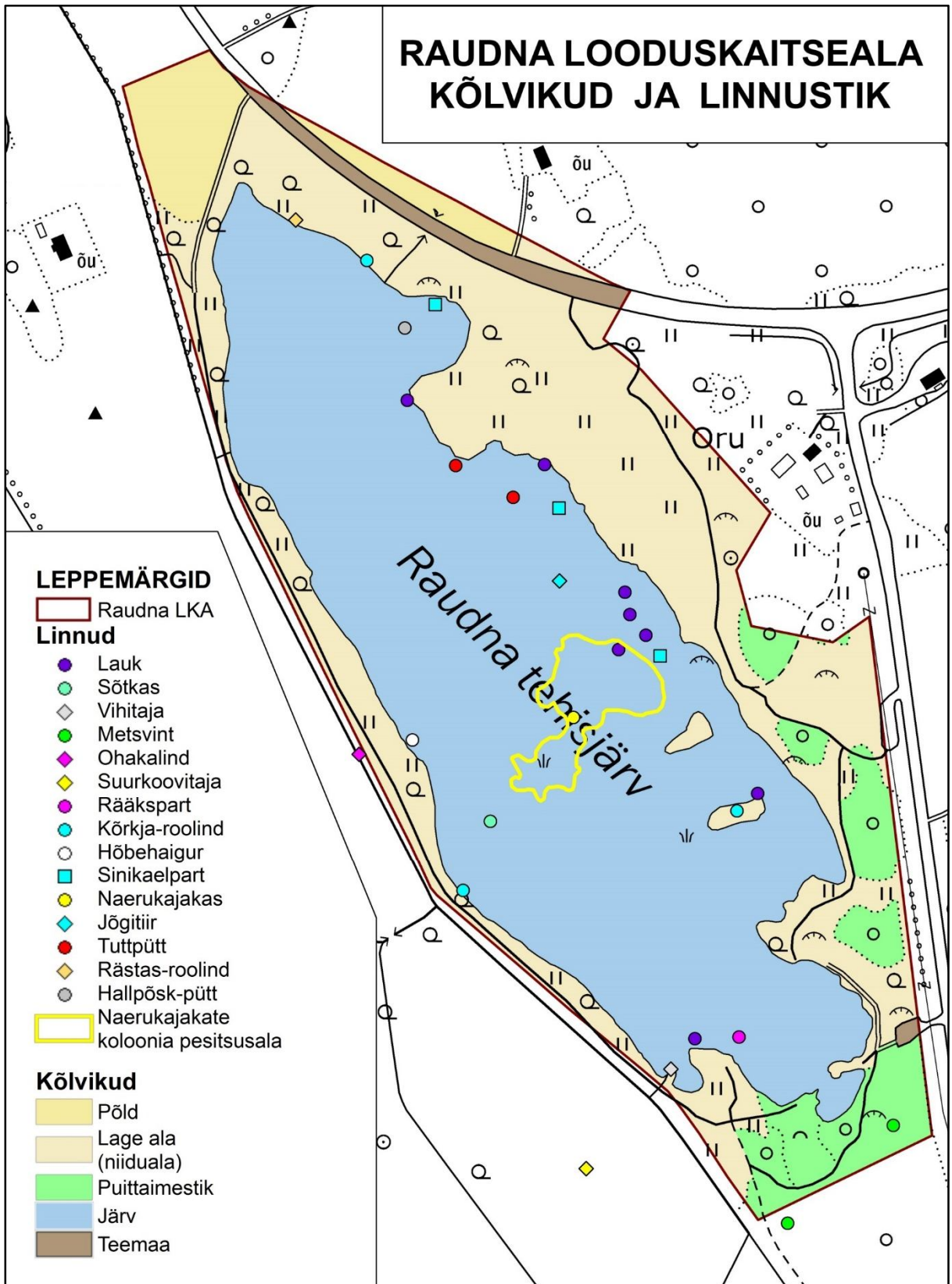
2017. aasta vaatluste kohaselt ei esine kaitsealal haruldasi maismaakooslusi ega liike. Kaitsealustest liikidest pesitsevad looduskaitsealal III kaitsekategooria linnuliigid (tuttpütt, hallpõsk-pütt) ja elavad III kaitsekategooria kahepaikseliigid (harilik kärnkonn, tiigikonn ja rohukonn). Keskkonnaregistris on registreeritud valgelaup-rabakiili elupaik (III kaitsekategooria). Kaitsealal ei ole registreeritud selliseid liike, kes vajaksid spetsiaalset kaitsekorda või majandamist, mida poleks võimalik rakendada majandatavatel aladel ka väljaspool kaitseala.

Pärsti valla (praegune Viljandi vald) üldplaneeringu kohaselt on tegemist miljööväärtusliku rohevõrgustiku alaga (Heimtali-Raudna maastik), mille planeeringujärgne sihtotstarve on osaliselt looduslik haljasmaa ja osaliselt puhke- ja virgestusmaa.

Võttes arvesse alljärgnevaid asjaolusid:

- 1) Raudna looduskaitseala puhul on tegemist endisele karjäärialale rajatud tehisveekoguga;
- 2) Raudna tehisjärv on oluline Viljandi linna ja Viljandi valla elanike puhkeala;
- 3) looduskaitseala eesmärkide täitmiseks on Raudna looduskaitseala liiga väikese pindalaga;
- 4) Raudna looduskaitseala ei oma tähtsust üle-eestiliselt oluliste linnuliikide pesitsusalana ja rändepeatuskohana;
- 5) Raudna järvel pesitsevad valdavalt levinud linnuliigid,

tehakse ettepanek Raudna looduskaitseala kaitse alt välja arvata. Alal puuduvad sellised väärtused, mis vajaksid tingimata riiklikku kaitset.

Joonis 1. Raudna looduskaitseala ja väärtuste paiknemise skeem.

1.2. Kaitse alt väljaarvamisega kaasnevad muudatused

Ala riikliku kaitse alt väljaarvamise korral kaovad LKS § 31 tulenevad piirangud ehitustegevusele, veekogude veetaseme ja kaldajoone muutmisele, uuendusraiele, puhtpuistute kujundamisele ja energiapuistute rajamisele, sõidukitega, maastikusõidukitega sõitmisele, telkimisele, lõkketegemisele ja rahvaürituse korraldamisele. Kaob ajaline piirang mootorita ujuv vahendiga liiklemisele. Edaspidi on neid tegevusi lubatud teha üldises korras.

2. Väärtused

2.1. Väärtuste kirjeldus ja ohutegurid

Olemasoleva Raudna looduskaitseala kaitse-eesmärk on linnustiku kaitse.

Kokku on Raudna looduskaitsealal 2017. aastal loendatud 18 liiki linde. 2017 aasta suvel vaatluste kohaselt pesitses kaitsealal 13 liiki, nendest kaitsealuseid liike oli kaks. Raudna järvel pesitseb ca 25 paarist koosnev naerukajakate koloonia. Kaitseala linnustiku kaart on toodud joonisel 1.

Raudna tehisjärv on kujunenud endise kruusakarjääri kohale. Järve seisund on hea. Karjääri kaevandamisvarud on ammendatud ning täiendavat kaevandamisohtu ei ole. Liike kelle pesitsemist järve kaitsealt väljaarvamine ohustaks järvel ei leidu. – Raudna tehisjärv on suurepärane näide oskuslikust karjääriala korrastamisest, mis sobib suurepäraselt lindudele pesitsemiseks. Raudna järvel pesitsevad valdavalt levinud linnuliigid, nendest kaks liiki olid III kaitsekategooria liigid (tuttpütt ja hallpõsk-pütt).

Tegemist on tüüpilise liivakarjääri asemele kujunenud tehisveekoguga, millel puuduvad haruldased elupaigad. Looduskaitseala eesmärkide täitmiseks on ala liiga väikese pindalaga - 30,1 ha, millest maismaa osa on 14,2 ha ja veedalune maa 15,9 ha. Kaitseala on ümbritsetud kultuurmaastikuga, mille põhja- ja idaosas piiri ääres (piiril) asuvad maanteed.

Raudna karjäär omab kõrget looduskaitsealist väärtust kohalikus mastaabis. Ala on tähtis just kasvatuslikel eesmärkidel – hea juurdepääsu tõttu on siin võimalik kerge vaevaga korraldada ekskursioone lindude õppimiseks (Ots, M. 1996. Tähtsad linnupaigad Eestis. Välitööde aruanne).

Heimtali kruusakarjäär on tänu kaevandamise käigus tekkinud väikestele saarekestele ning nende suhtelisele kaitstusele saanud peatuskohaks, pesitsuspaigaks ja toitumiskohaks paljudele linnuliikidele. Ala on veelindudele sobiv haudealana, kusjuures tema mahutavus on tunduvalt suurem looduslikust alast. Väikesel maa-alal paikneb või peatub suhteliselt palju liike, mistõttu omab ta suurt tähtsust maakonna linnuliikide uurimise seisukohalt (Timm, U. 1999. Keskkonnaekspertiis Raudna maastikukaitseala kaitse-eeskirjale. Käsikiri KeA Viljandi kontoris).

Kaitseala ei oma tähtsust üle-eestiliselt oluliste linnuliikide pesitsusalana ja rändepeatuskohana. 1996. aasta Eesti Ornitoloogiaühingu poolt läbiviidud Eesti tähtsate linnupaikade välitööde aruandes on öeldud, et Raudna karjäär ei täida ära tähtsate linnupaikade kriteeriume ja seetõttu antud ala tähtsate linnupaikade nimekirja ei liideta (Ots, M. 1996. Tähtsad linnupaigad Eestis. Välitööde aruanne).

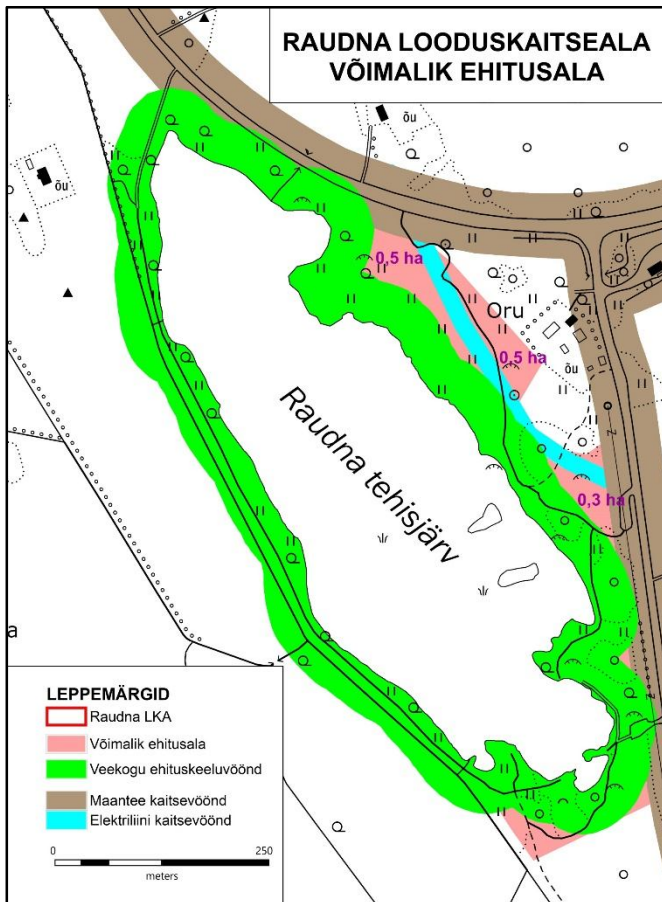
Linnustikku võib ohustada jahipidamine, eeskätt linnujaht. Hetkel on kaitsealal jahipidamine keelatud. Kui ala kaitsealt välja arvata, on alal võimalik pidada jahti sh linnujahti. Probleemiks võib osutuda linnujaht sügisese rände ajal. Samas, ala on nii väike, et ka praegu saaks kaitseala kõrval olevatel põldudel jahti pidada – viskad kivi linnuparve keskele ja lased väljaspool kaitseala üle lendavaid linde.

Veel võib linnustikku ohustada ujuvvahenditega liikumine lindude pesitsusperioodil, mille tulemusena võib häirida lindude pesitsemist. Tulenevalt Keskkonnaministri määrusest „Veesõidukite hoidmise ja kasutamise nõuded“ (29.11.2002 nr 67) on sisepõlemismootoriga varustatud veesõidukite kasutamine avalikuks kasutamiseks määratud järvedel, mille pindala on alla 100 hektarit keelatud. Järvel saab liikuda sõudepaadiga. Lindude häirimise vältimiseks tuleb tõsta kalastajate teadlikust.

Kui ala kaitsealt välja arvata, siis oluliselt võimalus endisele kaitseala territooriumile ehitada ei suurene. Ehitustegevust piirab järve kalda ehituskeeluvöönd, maantee ja elektriliini kaitsevöönd. Teoreetiliselt oleks võimalik ehitada väga piiratud alale järvest kirdesse jäävale endisele korrastatud karjäärialale. Suures ulatuses on tegemist on munitsipaalmaaga, mille peamine sihtotstarve on puhke ja virgestusmaa. Ehitustegevuse piirangute analüüs on toodud joonisel 2.

Järve osas jääb ala kaitse alt välja arvamisel kehtima looduskaitseadusest ja veeseadusest tulenevad veekaitsevööndi piirangud (näiteks ehitamisele, väetiste kasutamisele, raietele), mis on piisavad veekogu hea seisundi säilimiseks.

Alal on jätkuvalt puhkemajanduslik väärtus, mida ala riikliku kaitse alt välja arvamine ei vähenda ega ohusta. Raudna tehisjärv on selge ja puhta veega veekogu, mis on populaarne nii ujumis- kui ka harrastuskalapüügi kohana Järve kaldale on kujundatud kaks ujumiskohta. Puhkemajanduslikku väärtust saab säilitada ka ilma looduskaitse abita ning see on pigem kohaliku kogukonna ning omavalitsuse võimuses. Raudna järv on Viljandi valla üldplaneeringuga määratud puhkealaks, mille toimimist ei tohi ehitus- ja arendustegevuse käigus ohtu seada. Alale üldplaneeringuga määratud puhkeala staatus tagab ka edaspidi selle ala puhkemajandusliku väärtuse säilimise.

Joonis 2. Raudna looduskaitseala võimalikud ehitusalad

3. Maaomanike ja kohaliku omavalitsuse arvamused ja ettepanekud

/täidetakse peale avalikustamist/

Ettepaneku tegija	Ettepaneku sisu	Tulemus

4. Muudatuste mõju

4.1. Muudatuste mõju maaomanikule

Ala riikliku kaitse alt välja arvamise kaob maamaksusoodustus. Maaomanikel tuleb arvestada suureneva maamaksukohustusega. Maaomand vabaneb kaitsealale LKS §-ga 31 seatud kitsendustest.

4.2 Muudatuste mõju riigile

Vastavalt maamaksuseaduse §-le 4 kaasneb määruse jõustumisega kohaliku omavalitsuse maamaksutulu mõningane suurenemine. Maamaksuseaduse § 4 lõike 2 kohaselt makstakse looduskaitseaduse §-s 31 sätestatud piiranguvööndi maalt maamaksu 50% maamaksumäärast. Kuna 30,1 ha varasemalt piiranguvööndisse jäävast alast arvatakse looduskaitsealt välja laekub esialgse arvestuse järgi maamaksu Viljandi vallale rohkem ligikaudu 23 eurot aastas.

Ala ei kuulu Natura 2000 võrgustikku. Kaitsealale ei jää poollooduslikke kooslusi.

5. Menetluse korraldaja seisukohad tutvustamisel vastuseta jäänud küsimustele **/täidetakse peale avalikustamist/**